

Rozpočítanie nákladov na vykurovanie

Čo vyjadrujú indikované jednotky ?

Pomerové rozdeľovače nie sú novinkou z posledných rokov. Kvapalinové odparovacie pomerové rozdeľovače vynášiel už v roku 1921 nemecký inžinier Max Gehre. Oblíbenosť si získali pre svoju konštrukčnú jednoduchosť a veľmi nízku cenu a v mnohých bytových domoch aj na Slovensku sa používajú ešte aj v súčasnosti.

V posledných desaťročiach ich začali nahrádzať iné prístroje, založené na nových technológiách. Je paradoxné, že spôsob rozpočítania sa zmenám vlastností technických prostriedkov neprispôobil.

Pomerové rozdeľovače nie sú merače. Sú to indikátory, pomocou ktorých sa sleduje miera odberu tepla z radiátorov v bytoch.

Prečo to nie sú merače? Pretože teplo spotrebované v bytoch sa priamym spôsobom merať nedá, resp. ak by malo byť presne merané, cena takéhoto zariadenia by bola príliš vysoká a mnohonásobne by prekračovala hodnotu možných úspor tepla. Ako to, že sa nedá merať? Teplo totiž nie je ako elektrina, plyn alebo voda – vypnem a spotreba je nulová. Vypnutím radiátorov sa odber tepla neznižuje na nulu, pretože radiátory nie sú jediným zdrojom tepla v byte a jedinou cestou, ako sa teplo do bytu dostáva. Teplo sa šíri aj vzduchom a cez steny. Dôkazom toho je, že po vypnutí radiátorov neklesne teplota v byte na vonkajšiu teplotu.

Teplo prijaté cez steny nie je zadarmo. Je rovnako drahé ako to, ktoré bolo prijaté cez radiátory. Je registrované domovým meračom tepla, dom teda zaň musí zaplatiť. Technickým problémom je odmerať množstvo tepla prijatého alebo odovzdaného cez steny.

Načo sú teda pomerové rozdeľovače keď nie sú meračmi?

Na jednej strane je potrebné zohľadňovať rôzne nároky obyvateľov na vykurovanie. Zainteresovanosť na spotrebe motivuje ku šetreniu a bráni plytvaniu čoraz drahšími energiami. Na druhej strane presné meranie spotreby tepla, zohľadňujúce aj výmenu tepla cez vnútorné steny je zatiaľ nedostupné a príliš drahé. Preto sa hľadali iné metódy na rozpočítanie nákladov na vykurovanie, charakterizujúce niekedy viac, inokedy menej vierohodne hospodárenie s teplom v bytoch. V Európe vznikli dva základné spôsoby: rozpočítanie podľa dosahovanej vnútornej teploty, ktoré sa rozšírilo najmä v Škandinávii, a rozpočítanie podľa pomerových rozdeľovačov, ktoré má pôvod v Nemecku a rozšírilo sa aj ku nám. Ani jedna z nich nie je absolútne spravodlivá, každá má svoje výhody a nevýhody, pravda je niekde na polceste medzi nimi. Odborníci sa neustále snažia metódy merania a rozpočítania zdokonaľovať.

Funkciu pomerových rozdeľovačov plnia aj takzvané bytové merače tepla.

Aj keď konštrukčne sú určenými meradlami. Merajú síce vo fyzikálnych jednotkách, ale v skutočnosti tiež nedokážu odmerať skutočnú spotrebu tepla v byte. Tiež merajú len jednu z ciest,

ktorými sa teplo do bytu dostáva. Nedá sa zistiť, koľko z nameraného tepla ostalo v byte, koľko z neho prešlo cez steny ku susedom, či koľko tepla prešlo do bytu od susedov.

Problémom rozpočítania podľa pomerových rozdeľovačov je zohľadnenie výmeny tepla medzi bytmi – teda odberu tepla, ktorý pomerové rozdeľovače alebo bytové merače tepla nedokážu zaznamenať, ale v žiadnom prípade nie je zanedbateľný. Práve nedostatočné zohľadnenie tejto skutočnosti býva príčinou príliš veľkých rozdielov v platbách za vykurovanie bytov. Nie je to chyba prístrojov, je to chyba spôsobu rozpočítania, nevhodného pomeru „základnej“ a „spotrebnej“ zložky, teda podielu toho, koľko percent platby domu sa rozpočíta podľa podlahovej plochy (základná zložka) a koľko podľa pomerových rozdeľovačov (spotrebná zložka).

Spravodlivosť rozpočítania

Spravodlivosť rozpočítania nákladov na vykurovanie je diskutovanou otázkou od vzniku pomerových rozdeľovačov – teda už takmer storočie. Pomerové rozdeľovače vznikli v dobe manuálnych výpočtov – to znamená, že spôsob rozpočítania musel byť čo najjednoduchší – až primitívny, a to aj na úkor presnosti. A práve z dôvodov, ktoré riešime aj v súčasnosti – príliš veľké rozdiely v platbách, nezodpovedajúce teplotnému komfortu a reálnej spotrebe tepla, bol zavedený systém základnej a spotrebnej zložky, ktorý pretrváva dodnes.

Pri rozpočítaní neplatí, že čím viac sa rozpočíta podľa pomerových rozdeľovačov alebo meračov tepla, tým „presnejšie“ a spravodlivejšie je rozpočítanie. Každý vie, že posoliť jedlo je chutné a bez soli sa nedá existovať, ale zároveň, že príliš veľa soli škodí. Tak podobne je to aj s rozpočítaním podľa pomerových rozdeľovačov: je potrebné nájsť primeraný podiel základnej a spotrebnej zložky, tak aby rozpočítanie na jednej strane motivovalo k úsporám, ale na druhej strane aby niekoho neprimerane nezvýhodňovalo a nepoškodzovalo.

V Nemecku, už krátko po 2.svetovej vojne sa začal používať pomer základnej zložky 50%. Asi pred 20 rokmi, keď sa u nás začínali používať kvapalinové odparovacie pomerové rozdeľovače, bolo odborníkom známe, že základná zložka by mala byť v rozmedzí 40-60%. Avšak z dôvodu zvýšenia atraktivity a predaja pomerových rozdeľovačov (teda nie z dôvodov odvodených od korektnosti rozpočítania, ale z dôvodov obchodných) sa odporúčaný podiel základnej zložky znížil na 30%.

Vzhľadom na vlastnosti technických prostriedkov – kvapalinových odparovacích pomerových rozdeľovačov a navyše v čase pomerne nízkych cien tepla, boli pri pomere 30% základnej zložky rozdiely v platbách bytov prijateľné a pôsobili motivačne.

Prvou významnou zmenou oproti dobe, keď bola založená tradícia 30% základnej zložky, bol **niekoľkonásobný nárast cien tepla**. Problém nevznikol len tým, že cena tepla celkovo ukrojila viac z rodinných rozpočtov. Úmerne rastu cien sa zvyšovali aj rozdiely v platbách bytov. V súvislosti s tým sa začala objavovať nespokojnosť s rozpočítaním a poukazovanie na neprimeranosť platieb voči dosahovaným teplotám. Tieto skutočnosti spôsobili prvú vlnu zvýšeného záujmu o problematiku korektnosti rozpočítania a spochybňovanie dovtedy zaužívaných metód rozpočítania.

Druhou významnou zmenou je **nahrádzanie odparovacích rozdeľovačov elektronickými pomerovými rozdeľovačmi a bytovými meračmi tepla**. Tieto zariadenia majú podstatne

zmenené vlastnosti – a podľa toho mali byť upravené pravidlá rozpočítania. Vo všeobecnosti sa tak nestalo. A tak po zavedení nových prístrojov došlo k ďalšiemu nárastu rozdielov v platbách – bez toho, aby boli iniciované rozdielom v správaní sa obyvateľov domov.

Do tretice ďalšou významnou zmenou je **zatepľovanie domov**. Mení sa ním pomer tepla uniknutého do vonkajšieho prostredia voči výmene tepla cez stavebné konštrukcie, medzi vnútornými priestormi domu. Zmenšuje sa potreba príjmu tepla cez radiátory a rastie vplyv pomerovými rozdeľovačmi neregistovateľného odberu tepla cez steny.

Každá z uvedených zmien bola dostatočne závažná na to, aby sa stala dôvodom na prehodnotenie spôsobu rozpočítania. Vo všeobecnosti sa tak nedialo.

V priebehu rokov sa významne zmenili vlastnosti indikačných prístrojov, ale aj tepelno-technické vlastnosti domov. Spôsoby rozpočítania nastavené v dávnej minulosti prestali v nových podmienkach vyhovovať a výsledky rozpočítania čím ďalej tým menej zodpovedajú reálnym rozdielom v teplotách bytov a skutočnej energetickej náročnosti vykurovania.

V dôsledku týchto skutočností sa dá povedať, že najviac rizikovou skupinou, v ktorej sa vyskytujú neprimerane veľké rozdiely v platbách, sú zateplené domy s elektronickými pomerovými rozdeľovačmi alebo bytovými meračmi tepla.

Pomer základnej a spotrebnej zložky

Pomer základnej a spotrebnej zložky je z pohľadu korektnosti rozpočítania veľmi významný parameter, avšak určiť jeho správnu hodnotu je veľmi problematické. Pomer základnej a spotrebnej zložky nemá väzbu na žiadnu fyzikálnu veličinu súvisiacu so spotrebou a šírením tepla. Je to niečo, čo pretrváva z dávnej minulosti, čo bolo vynútené extrémnou jednoduchosťou rozpočítania potrebnou v „dobe pred počítačmi“.

Z pohľadu súčasných potrieb pokladám pomer základnej a spotrebnej zložky za **veľmi nešťastne zvolený voliteľný parameter**. Menší podiel spotrebnej zložky (rozpočítanej podľa pomerových rozdeľovačov) vyvoláva vo verejnosti pocit nedostatočného zhodnotenia často drahej meracej techniky. Pritom skutočnosť je iná – a pomôžem si prirovnaním: bez soli sa žiť nedá, ale príliš veľa soli škodí. Podobne je to aj s pomerovými rozdeľovačmi: bez nich nie je zainteresovanosť na spotrebe a teplom sa plytvá, avšak pri ich nadhodnocovaní a nezohľadnení iných ciest šírenia tepla pri rozpočítaní dochádza k neprimerane veľkým rozdielom v platbách a neprimeranému zvyhodňovaniu časti bytov (najčastejšie neobývaných) na úkor okolitých.

Čím vyššia teplota sa udrží v byte pri vypnutých radiátoroch, tým menej pomerové rozdeľovače charakterizujú teplotný komfort a hospodárenie s teplom v byte. A teda tým menší musí byť ich podiel pri rozpočítaní nákladov na vykurovanie.

Čo pomerové rozdeľovače nezistia

Cieľom rozpočítania je, aby platby za vykurovanie zodpovedali dosiahnutému teplotnému komfortu. Rovnakým teplotám by mali zodpovedať rovnaké (alebo aspoň podobné) platby. V skutočnosti sa platby značne líšia:

- z dôvodov ovplyvniteľných užívateľom bytu: spôsob vetrania, tesnosť okien, tepelné zisky z iných zdrojov, napr. elektrospotrebičov,
- z dôvodov, ktoré užívateľ bytu ovplyvniť nemôže: spôsob vykurovania susedných priestorov, výmena tepla cez stavebné konštrukcie.

Pomerové rozdeľovače neposkytujú informácie o tom, či v prípade nízkeho stavu indikovaných jednotiek

- bol nízky stav spôsobený tým, že byt bol neobývaný, s nízkou udržiavanou teplotou a odoberal teplo z okolitých priestorov
- bol nízky stav spôsobený tým, že byt bol obývaný a v dôsledku aktivít bývajúcich bola vysoká produkcia tepla z iných zdrojov, pričom za určitých podmienok (vyššia teplota v byte ako v susednom priestore) môže byť byt aj „dodávateľom“ tepla do susedných priestorov

a v prípade vysokého stavu indikovaných jednotiek

- bol vysoký stav spôsobený udržiavaním vysokého teplotného štandardu, alebo
- bol vysoký stav spôsobený neobývanými susednými bytmi, pričom nepretržitý plný výkon radiátorov nepostačuje ani na dosiahnutie priemerného teplotného štandardu.

Neistota toho, čomu vlastne zodpovedajú indikované jednotky, nie je vo všetkých domoch rovnaká.

- Rozpočítanie vo voľne stojacich bungalovoch: vplyv „vykurovania u susedov“ je nulový, indikované jednotky by zodpovedali správaniu sa užívateľov bytov – bungalovov.
- V každom bytovom dome dochádza k ovplyvňovaniu „suseda susedom“.
- V dome s veľmi veľkými tepelnými stratami do vonkajšieho prostredia, kde je podiel výmeny tepla so susednými bytmi v celkovej energetickej bilancii nízky: Ak užívateľ vypne radiátory, interiérová teplota klesne na nízku hodnotu s malými rozdielmi, či susedia vykurujú menej alebo viac. Indikované jednotky s pomerne malou mierou neistoty zodpovedajú správaniu sa užívateľov bytov.
- Čím menšie sú tepelné straty do vonkajšieho prostredia, tým väčší je podiel výmeny tepla medzi bytmi na teplotný komfort a energetickú bilanciu bytu. Na teplotnom komforte a indikovaných jednotkách sa významne prejavuje teplota u susedov. S tým priamo úmerne rastie miera neistoty, či indikované jednotky zodpovedajú správaniu sa užívateľa bytu, alebo jeho susedov.
- V kvalitne zateplených domoch, s veľmi malými tepelnými stratami do vonkajšieho prostredia: Vplyv „vykurovania u susedov“ na teplotný komfort a indikované jednotky je väčší, ako vplyv tepelných strát do vonkajšieho prostredia. Aj pri vypnutých radiátoroch sa vnútorná teplota v byte udrží na úrovni blízkej teplotám v okolitých vykurovaných priestoroch. Ak je radiátor zapnutý, veľkou mierou môže prispievať k vykurovaniu susedných priestorov. Môže, ale nemusí. Na tepelnú bilanciu bytov v zateplených domoch môže mať veľký vplyv aj produkcia tepla z iných zdrojov: elektrospotrebiče, plynové spotrebiče, fyziologické teplo produkované osobami, slnečné žiarenie,... Neistota, či indikované jednotky zodpovedajú správaniu sa užívateľa bytu alebo jeho susedov, je veľmi veľká.

Vznikajú situácie, keď užívatelia bytov oprávnene namietajú, že výsledky rozpočítania nezodpovedajú teplotnému komfortu a spotrebe tepla v byte. Ako vidno na príkladoch, často ide o protichodné stavy. Na jednej strane sa nedá zohľadniť zníženie komfortu a vysoká spotreba pri neobývaných susedných bytoch, na druhej strane nie je možné dostatočne zohľadniť úsporu, ak nieto byt vykuruje elektrospotrebičmi (počítačmi).

Na to, aby sa tieto stavy dali odlíšiť, chýba pomerovým rozdeľovačom sledovanie vnútornej teploty vykurovaného priestoru.

Pomerové rozdeľovače nie sú jedinými indikačnými prostriedkami na rozpočítanie. Existujú aj iné spôsoby rozpočítania, založené na inej indikačnej technike a na sledovaní iných fyzikálnych veličín.

Rozpočítanie podľa vnútornej teploty

Rozpočítanie podľa vnútornej teploty sa udomácnilo v škandinávskych krajinách, na Slovensku a v Česku sa používa vo veľmi malej miere. Je založený na vyhodnocovaní vnútornej priestorovej teploty vo vykurovaných priestoroch a exteriérovej vonkajšej teploty. Je známe pod názvom „dennostupňová“ alebo „gradenová“ metóda. Výhodou je, že nepotrebuje korekčné koeficienty.

Ani tento spôsob rozpočítania nie je univerzálnym liekom na spravodlivosť. Aj pri jeho používaní existuje neistota:

- Nedá sa rozlíšiť, či nameraná vnútorná teplota bola dosiahnutá vysokou, alebo nízkou spotrebou tepla
- Či teplota bola dosiahnutá pri zatvorených oknách a malom odbere tepla z radiátora, alebo pri otvorených oknách a maximálnom výkone radiátora
- Nedá sa rozlíšiť, či teplota bola dosiahnutá odberom tepla z radiátora, alebo teplom z iného zdroja (napr. z elektrického ohrievača)

Kombinované rozpočítanie

Ako zvýšiť istotu toho, že indikované údaje a rozpočítané náklady na vykurovanie odzrkadľujú správanie sa užívateľa bytu a nie jeho susedov? Z vlastností systémov pre rozpočítanie vyplýva, že pravda je kdesi uprostred. K rozpočítaniu podľa indikovanej spotreby (pomerových rozdeľovačov a bytových meračov tepla) by bolo dobré pridať zložku zohľadňujúcu vnútornú teplotu, a k rozpočítaniu podľa teploty by bolo dobré pridať zložku zohľadňujúcu spotrebu tepla.

Príkladom kombinovanej metódy rozpočítania je systém VIPA pochádzajúci z Českej republiky – označuje sa ako „modifikovaná gradenová metóda“, a je založený na sledovaní teploty spiatočky z radiátora a vonkajšej teploty. Nahradenie priestorovej teploty (oproti klasickej gradenovej metóde) teplotou spiatočky umožňuje rozlíšiť, či je teplota priestoru dosiahnutá teplom z radiátora alebo teplom z iného zdroja tepla či znížením tepelných strát.

Prostriedky na rozpočítanie a spôsob rozpočítania

Pomerové rozdeľovače nie sú všetky rovnaké. Dôkazom rozdielných vlastností rôznych druhov a typov pomerových rozdeľovačov je ustanovenie, že v jednom celku rozpočítania môžu byť použité len pomerové rozdeľovače rovnakého druhu a typu. Prístroje rôznych druhov a typov nie sú pre rozpočítanie použiteľné.

Pomerové rozdeľovače nie sú ani jedinými prostriedkami na rozpočítanie. Existujú koncepčne iné prostriedky na rozpočítanie, založené na meraní iných parametrov.

Každý druh indikačnej techniky má iné vlastnosti a z tohto dôvodu vyžaduje osobitný prístup k vyhodnoteniu indikovaných hodnôt. Použiť metodiku rozpočítania šitú na mieru jedného druhu indikačnej techniky na rozpočítanie iným druhom indikačnej techniky je nesprávne, nekorektné a nemôže viesť k objektívnym (aspoň približne) výsledkom rozpočítania.

Metodika rozpočítania, ktorá je jadrom vyhlášky č. 630/2005 Z.z. bola pôvodne používaná pre odparovacie pomerové rozdeľovače, pre nezateplené domy a navyše v dobe nízkych cien tepla – z tohto dôvodu bola úmyselne deformovaná.

Založenie metodiky na voľbe pomeru základnej a spotrebnej zložky nemá žiadnu oporu a väzbu na fyzikálne procesy charakterizujúce vykurovanie a šírenie tepla v budovách. Na Slovensku v súvislosti s tvorbou a pripomienkovaním legislatívy o rozpočítaní (od roku 2004, keď sa tvorila vyhláška č. 630/2005 až po súčasnosť), nebolo zverejnené žiadne odborné zdôvodnenie takéhoto spôsobu rozpočítania.

Rozdiely a chyby vyplývajúce z uplatňovania „jednotnej“ metodiky rozpočítania založenej na stanovení pomeru základnej a spotrebnej zložky, na rôzne druhy indikačnej techniky:

- Pre rozpočítanie klasickou gradenovou metódou nie je principiálne potrebná žiadna základná zložka.
- Pre rozpočítanie modifikovanou gradenovou metódou (systém VIPA) zohľadňuje základná zložka len podiel na vykurovaní spoločných priestorov domu, primeraný podiel základnej zložky je 20-30%.
- Pre rozpočítanie pomocou odparovacích pomerových rozdeľovačov v nezateplených domoch je primeraný podiel základnej zložky okolo 40-50%.
- Pre rozpočítanie pomocou elektronických pomerových rozdeľovačov v nezateplených domoch je primeraný podiel základnej zložky okolo 60-65%.
- Pre rozpočítanie pomocou elektronických pomerových rozdeľovačov v zateplených domoch je primeraný podiel základnej zložky viac ako 75%.

Uvedené hodnoty sú len informatívne. Primeraný podiel základnej a spotrebnej zložky nie je možné stanoviť vopred, pred ukončením zúčtovacieho obdobia. Rovnaký pomer základnej a spotrebnej zložky viesť v jednom dome ku korektným výsledkom a v inom, aj keď podobnom, k nekorektným výsledkom rozpočítania. Dokonca rovnaký pomer základnej a spotrebnej zložky v tom istom dome v rôznych rokoch môže viesť v jednom roku ku korektným výsledkom a v inom roku k nekorektným výsledkom.

Na výsledkoch rozpočítania sa okrem vlastností indikačnej techniky podieľa množstvo faktorov, ktoré sa vopred, ani pri najlepšej vôli nedajú uhádnuť:

- Počasie počas vykurovacieho obdobia, či bude zima tuhá alebo mierna
- Aký bude počas vykurovacieho obdobia počet slnečných, zamračených, hmlistých dní
- Aké bude správanie užívateľov bytov z hľadiska spotreby tepla, predovšetkým v porovnaní rozdielnych spôsobov vykurovania medzi bytmi, či v produkcii tepla z iných zdrojov (elektrospotrebiče, plynové spotrebiče,...)

a faktory, ktorými sa domy líšia navzájom:

- Tvar domu, či je kompaktný, dlhý alebo vysoký, členitosť fasády,
 - Tepelnoizolačné vlastnosti obalového plášťa budovy, vlastnosti vnútorných deliacich konštrukcií
 - Vlastnosti vykurovacej sústavy budovy.
-

Ak sa pri rozpočítaní použije iný ako primeraný pomer základnej a spotrebnej zložky:

- Používanie nižšej základnej zložky ako je primerané vedie k tomu, že byty s najnižšími indikovanými spotrebami dostanú k úhrade cenu za menšie množstvo tepla, ako zodpovedá dosiahnutému teplotnému komfortu, pričom tento „benefit“ doplatia zvýšenou platbou susedia, a to v pomere indikovaných spotrieb. To znamená, že najväčšími sponzormi bytov s najnižšími indikovanými spotrebami sa stávajú byty s najvyššími indikovanými spotrebami. Čím je základná zložka nižšia, tým väčšie sú rozdiely v platbách bytov.
- Používanie vyššej základnej zložky ako je primerané vedie k nivelizácii (vyrovnaníu) výsledkov rozpočítania. Náklady na vykurovanie prestávajú byť závislé na spotrebe tepla. Indikačná technika je tým znehodnotená a neplní základný cieľ: odzrkadľovať spôsob vykurovania a motivovať k hospodárnosti pri spotrebe tepla.

Ako zistiť, či je zvolený spôsob rozpočítania správny?

Vykurovanie budov nie je potrebné len pre dosiahnutie teplotného komfortu bývajúcich, ale aj pre funkčnosť a životnosť budovy. Využívanie budov a ich častí na iné účely, než na aké boli skolaudované, je v rozpore so stavebným zákonom. Obytné budovy sú určené na bývanie. Nevykurovanie častí budov a vysoké teplotné rozdiely spôsobujú kondenzáciu vlhkosti v stavebných konštrukciách, tvorbu plesní a v konečnom dôsledku znehodnotenie budovy alebo jej časti. Pri dlhodobom pôsobení nepriaznivých faktorov môže dôjsť až ku vzniku statických porúch budov.

Príliš nízka teplota v jednom byte znamená znehodnocovanie susedných bytov. Z týchto dôvodov je neprípustné, aby v bytoch klesali na hodnoty nižšie ako 17 °C.

Čo to znamená s ohľadom na spotrebu tepla? Na udržiavanie teploty 17 °C je potrebných 60% spotreby tepla v porovnaní s komfortnou teplotou 22-23 °C. Bez ohľadu na to, akou cestou sa teplo do bytu dostáva, či cez radiátory, potrubia vykurovacej sústavy alebo cez steny zo susedných vykurovaných priestorov, minimálna platba za vykurovanie musí zodpovedať minimálnej teplote 17 °C, to znamená 60% z priemerných nákladov na vykurovanie. Práve z tohto dôvodu je vo vyhláske č. 358/2009 stanovená základná zložka = platba závislá od podlahovej plochy bytov = platba pri nameranej „nulovej“ spotrebe, na úrovni 60%.

V tejto súvislosti treba konštatovať, že pokles teploty na menej ako 17 °C v byte obklopenom vykurovanými priestormi je neobvyklý a býva bežné, že teplota ani v bytoch s trvalo vypnutými radiátormi neklesá pod 19 °C. Znamená to, že skutočná spotreba tepla týchto bytov môže byť ešte vyššia ako 60%. Pozor, uvedomte si: odkiaľ je to teplo? Zo susedných bytov!

Čo sa stane, ak sa vlastníci bytov rozhodnú pre menší podiel základnej zložky? Ak byt s vypnutými radiátormi zaplatí menej ako spomenutých 60% priemerných nákladov na vykurovanie 1m² v dome, platí za nižšiu teplotu v byte ako 17 °C. Ak sa vlastníci bytov rozhodnú pre základnú zložku 30%, bytu s vypnutými radiátormi nechajú platiť len za priemernú vnútornú teplotu 11 °C. Lenže v byte teplota nesmie klesnúť pod 17°C a je pravdepodobné, že neklesla pod 19 °C. Kto to teplo zaplatí? Musia sa na to poskladať susedia. Podľa pomerových rozdeľovačov, niektorí viac, iní menej. A kto má nameranú najvyššiu spotrebu? Vôbec to nemusí byť byt extrémne vykurovaný, s teplotou ako v saune. S vysokou pravdepodobnosťou to môže byť bezprostredný sused,

„dodávateľ tepla cez strop alebo podlahu“ do bytu s vypnutými radiátormi, ktorý – vďaka tomu, že jeho radiátory nestačia vykúriť naraz dva byty, má oproti ďalším susedom zníženú dosiahnuteľnú teplotu.

Vyhláška č. 358/2009 Z.z. o rozpočítaní nestanovuje žiadne obmedzenia pre voľbu základnej a spotrebnej zložky. Je možné – a niektoré spoločenstvá vlastníkov bytov si aj schválili – pomer základnej zložky 0% – a 100% rozpočítajú podľa pomerových rozdeľovačov. Môže to byť veľká chyba vyplývajúca z nevedomosti, alebo zákerné zavádzanie susedov niekým, kto chce z takéhoto rozpočítania profitovať. Znamená to, že byty prijímajúce teplo cez steny od susedov sa žiadnym spôsobom nepodieľajú na nákladoch za vykurovanie. Takýto spôsob rozpočítania je vrcholne nekorektný, pretože popiera akékoľvek fyzikálne zákonitosti šírenia tepla v budovách. Požívanie výhod z takéhoto spôsobu rozpočítania sa dá bez rozpakov nazvať príživníctvom.

Indikátorom korektnosti rozpočítania sú platby bytov na 1m². Ak je pomer platieb bytov s najvyššími a najnižšími vyúčtovanými nákladmi za vykurovanie menší ako 1:2, rozdiely v platbách bytov sú primerané. Ak sú rozdiely v platbách bytov väčšie, s vysokou pravdepodobnosťou použitý spôsob rozpočítania nevyhovuje vlastnostiam budovy. Ak sú rozdiely v platbách na 1m² bytu štvor- a viacnásobné, je jednoznačné, že rozdiely v platbách sú neprimerané a časť bytov platí za vykurovanie príliš málo vďaka tomu, že ich vysokými platbami sponzorujú susedia.

Konflikt legislatívne stanovených pravidiel rozpočítania a korektnosti rozpočítania

Žiadne pravidlá rozpočítania nemôžu byť také dokonalé, aby vyhovovali súčasne akýmkoľvek budovám a akýmkoľvek prístrojom na rozpočítanie. Je to jednoducho nemožné. Každá budova a každý druh indikačnej techniky má iné vlastnosti, pri porovnaní často protichodné. Metodika rozpočítania uvedená vo vyhláške č. 630/5005 Z.z., predovšetkým §7 odsek 1 núti pri rozpočítaní podľa najrozšírenejších indikačných prostriedkov (pomerových rozdeľovačov a bytových meračov tepla) ku nekorektnému rozpočítaniu, to znamená k bezdôvodnému zvýhodňovaniu užívateľov niektorých bytov na úkor poškodzovania užívateľov iných bytov.

Chyby spôsobu rozpočítania podľa vyhlášky č. 630/2005 Z.z. boli priznané a z časti korigované novelizovanou vyhláškou č. 358/2009 Z.z.

Vyhláška č. 358/2009 Z.z. ustanovila pomer základnej zložky na 60%. Týmto opatrením metodika rozpočítania lepšie zodpovedá používaniu elektronických pomerových rozdeľovačov a bytových meračov tepla, avšak zároveň znehodnocuje rozpočítanie podľa iných druhov indikačnej techniky.

Vyhláška č. 358/2009 Z.z. zároveň umožnila rozpočítať náklady na vykurovanie akýmkoľvek iným spôsobom, bez akýchkoľvek obmedzení, ak ho odsúhlasia na schôdzi vlastníci bytov. Toto opatrenie na jednej strane umožňuje spôsob rozpočítania „ušiť na mieru“ vlastnostiam indikačnej techniky, vykurovacej sústavy a vlastnostiam budovy. Na druhej strane vytvára riziko zneužitia, keď si časť vlastníkov bytov môže presadiť spôsob rozpočítania „ušíť na mieru“ pre seba tak, že ich zvýhodňuje na úkor iných vlastníkov bytov.

Vyhláška č. 358/2009 Z.z. neobsahuje žiadne kontrolné mechanizmy a nápravné opatrenia, ktoré by chránili vlastníkov bytov pred poškodzovaním nevhodným, fyzikálne nezdôvodniteľným spôsobom rozpočítania. Nie je ustanovená žiadna autorita, ktorá by mala oprávnenie posúdiť správnosť spôsobu rozpočítania, a ktorú by vlastníci bytov v prípade nesprávnosti mali povinnosť rešpektovať.

Pre porovnanie: v Českej republike sa taktiež používajú na rozpočítanie pomerové rozdeľovače a aj iné druhy indikačnej techniky. Spôsob rozpočítania je, podobne ako na Slovensku, upravený vyhláškou. Avšak na rozdiel od slovenskej vyhlášky, česká stanovuje maximálne rozdiely v platbách, v rozptyle +/- 40% od priemernej platby v dome na 1m². Česká vyhláška tak nebráni používaniu rôznych spôsobov rozpočítania s ohľadom na rôzne druhy indikačnej techniky, rozličné tepelnotechnické vlastnosti budov a vlastnosti vykurovacích sústav. Česká vyhláška plní kontrolnú funkciu a ochraňuje vlastníkov bytov pred poškodzovaním neprimerane vysokými platbami.

Odborná verejnosť o rozpočítaní nákladov na vykurovanie

Problematika rozpočítania nákladov na vykurovanie je náplňou odborných podujatí:

- Medzinárodná konferencia VYKUROVANIE – v roku 2011 sa konal jej 19.ročník, je to najväčšie a najvýznamnejšie odborné podujatie zamerané na vykurovanie a tepelnú energetiku konané v Slovenskej republike, problematike merania a rozpočítania býva venovaná odborná sekcia a diskusné fórum
- Konferencia s medzinárodnou účasťou MERANIE A ROZPOČÍTANIE TEPLA – v roku 2010 sa konal jej 10.ročník, špecializovaná dvojdňová konferencia venovaná problematike merania a rozpočítania
- Odborné semináre o meraní a rozpočítaní tepla konané ako sprievodné podujatia výstav
 - o CONECO - RACIOENERGIA
 - o AQUATHERM
 - o TZB - MODDOM
- Odborné semináre o meraní a rozpočítaní tepla konané z iniciatívy Združenia spoločenstiev vlastníkov bytov, Zväzu bytových družstiev Slovenska a iných organizácií.